

Obsah

ÚVOD

I. Vlastní jména – co jsou, jak vznikají a co sdělují 12

1. Vlastní jméno, jeho funkce, odborný a lidový výklad 12
2. Podmínky vzniku jména, vztah k prostředí, rozšíření a vrstvy jmen 13
3. Pojmenovací motivy, tvoření a specifický druh významu vlastních jmen 15
4. Soustava místních jmen v okrese Jihlava 17
 - A. Jména pro skupiny lidí nebo podle osoby
 - B. Jména podle vlastností nebo okolností zakládání sídel
 - C. Přenesení jména
 - D. Zdrobnělé podoby jmen
 - E. Víceslovná jména. Přívlasky
 - F. Jména německého původu, oboustranný česko-německý vztah
 - G. Jména zaniklých středověkých sídel a stopy po nich, vztah k osídlení

VÝKLADY JMEN

Uspořádání a pojetí výkladů 23

II. Výklady současných jmen obcí a jejich částí po skupinách, s výběrem jmen zaniklých sídel 24

místní jména motivace, typ tvoření

1. Jihlava, Dyje – Jihlávka, Dyjice, Dyjička.....jména předslovanská 25

Místní jména ze jmen lidí

2. Olšany.....jména lidí, přípona *-any* 27
3. Praskolesy, +Pobikozly, Zbilidy, Zbinohy.....posměšná jména, příp. *-y* 28

Místní jména ze jmen osobních

4. Bohuslavice, +Bohdanice, +Bolemilčice, +Otradovice.....z čes. osob. jm. + *-ice* 30
 Hodice, Hostětice, Krasonice, +Lovětice / Německý Lovětín, Mysletice, *Pivnice > +Pivničky, +Radětice, Sedlatice, +Stančice, +Stojčice / Stoječice, +Velinice; Bítovčice
5. Částkovice, Jezdovice, Komárovice, Zvolenovice.....z čes. osob. jm. + *ovice* 34
 Svojkovice, Strachoňovice, Uhřínovice, +Vranůvky
6. Puklice, Rosice, Salavice, Volevčice.....složitý základ 36
7. Heroltice, Janovice, Jindřichovice, Markvartice.....z cizích osob. jmen + *-ice, -ovice* 38
 +Martinice, Petrovice, +Malé Petřůvky
 +Velké Petřůvky, Vápovice
8. +Ctiboř / Ctiboří, Černíč, *Ejvaň (= Vanov), Mysliboř.....zaniklá přivlast. příp. *-j* 40
 Předboř, Rančířov, Rantířov, Slaviboř, Svatoslav, Telč
9. Bohusoudov, Brzkov, Čenkov, Hlávkov.....přivlast. příp. *-ov*: typ *-k-ov* 43
 Hojkov, Přímělkov, Radkov, Větrný Jeníkov, +Vojkov, Zdeňkov
10. +Dobešov, Dušejov, +Hodějov, Sedlejev, jiné je Nadějov..... typ *-j-ov* 46
 Boršov, Branišov, +Dobřišov, Maršov, Mirošov, Velešov.....typ *-š-ov*
 Dobroutov.....typ *-t-ov*
 Rácov, Milíčov.....typ *-c-* a *-č-ov*
11. Malý a Velký Beranov, Čížov, Hlávkov.....osob. jm. z obecných slov + *-ov* 48
 Hrbov, Horní Kosov, Kosov, Kozlov, Pístov,
 +Rysov, Řídelov, Spělov, Stonařov
12. Vanov, Batelov, Bedřichov, Henčov, Hrutov, Jeclov.....z cizích osob. jmen + *-ov* 51
 +Jimramov, Pavlov, Rychlov, Řehořov, Šimanov, Urbanov, Vanůvek, Větrný Jeníkov, +Žižkov / Šiškov
13. Horní a Kostelní Myslová, Myslůvka.....přivl. příp. *-ova* 54
14. Beranovec, Býkovec.....přípona *-ovec*, nebo *-ec*? 55
15. Bezděčín, Dobronín, Dudín, Jersín, Jiřín.....přivl. příp. *-ín* 56

- +Německý Lovětín též Lovětice, Měšín, Mrákotín,
 Otín, Otín (+Otín), +Ozřetín, +Šamonín též Semenín
 16. Helenín.....zvláštní případ 58

Místní jména ze slov obecných

17. Brtnice, Dlouhá Brtnice, Brtnička, Ježená.....řeka, potok 60
 Kamenicc, Kamenička, Kamenná, Rohozná
 Rybné, Řásná, Smrčná, Vyskytná, Zadní Vydří,
 Brodce, Podolí, Ústí, Žatec.....poloha u toku 62
 Nová a Stará Říše
18. Studnice, Studénky, Vysoké Studnice.....voda, bláto 62
 Dobrá Voda, Kaliště, Rosice
19. Bílý Kámen, Bradlo, +Bradlo, +Skalky, Staré Hory.....členění
 terénu, velikost 63
 Antonínův Důl, Doupě, Hrbov Jamné,
 Ježená, Malé, Podolí, Suchá,
20. Skrýšov, Stranná, Vyskytná, Vystrčenovice, Vysoká.....poloha
 v krajině 64
 Ústí viz č 17. Prostředkovice viz kap. III
21. *Žďárek* / Žďáry = +Sarek / Sáry, Ždírec, Zhoř.....dobývání,
 získání půdy 66
 Rozseč, Panenská Rozsíčka, Příseka, Zborná
22. Újezd, +Újezdec, *Ochoz.....okolnosti získání půdy 68
 +Lhota / Lhoty, +Lhotka, Panská Lhota
23. Nová Ves, +Dolní Ves, Víška.....druhy sídel, stavby 70
 Nový Svět, Vilémovské Chaloupky / Famelije, Dvorce, Dolní
 Dvorce, Hruškovy Dvory, Nové Dory, Kalhov, Dřevěné Mlýny,
 +Hamry, Hutě, +Mosty, Stáj, Stajiště, +Uhliště, Růžená
 Cejle, Nevcehle viz kap. III., č. 30
24. Dolní Cerekev, Cerekvička, Kostelec, Kostelní
 Myslová.....stavby církevní 73
 Červený Kříž, Nepomuky, +Svatá Magdalena,
 Věžnice, Věžnička
25. Kněžice, +Kněžičky, Knínice, Popice.....vlastnictví 75
 Opatov, Paffendorp, +Pfaffendorf, Panenská Rozsíčka
26. Loučky, Luka nad Jihlavou, Polná.....využití 77
 Hladov, Hubenov.....neúroda

27. Borovná, Buková, Buková > Bukovno,rostlinstvo 78
 Dolní, Smrčné, +Chrástov, Jedlov, Klatovec, Lipina, Olší,
 Olšany, Ořechov, Panské Dubenky, Rohozná, Řásná, Smrčná,
 Střítež, Štěpnice, +Střenč / Střenčí, Třešť, Třeštice, Záborná,
 Zborná
28. Jestřebí, Krahulčí, Sokolíčko, +Nedvězí, Pávov, Rybné, Zadní
 Vydří....zvířata 81
 [Z os. jmen: Malý a Velký Beranov, Čížov, Kosov, Kozlov,
 +Rysov, Komárovice]

Jména německého původu 83

- 29., 30., 31. Výklady a problematika německých jmen viz
 v samostatné III. kapitole.

Jména zaniklých osad, stopy v pomístních jménech 101

- Přehled, komentáře a dílčí výklady viz v samostatné IV. kapitole.

III. Jména německého původu, oboustranný česko- německý vztah 84

1. Vstup do problematiky. Proč se oboustranný vztah studuje 84
2. Jména bývalého Jihlavského německého jazykového ostrovu
 v okrese Jihlava 85
3. Vztah německých a čes. jm., tzv. **jmenné páry**, jejich typy 87
- A. Přejímání jmen
- B. Překládání jmen
- C. Motivačně rozdílná jména, tzv. volné jmenné páry
4. **Výklady vybraných jmen:** (číslování navazuje na pořadí výkladů
 v II. kapitole) 91
29. Arnolec, Hybrálec, +Lipolec, Vílanec, Dolní Vilímeč 91
30. Cejle, Hosov, Nevcehle, Plandry, Rounek 93
31. Stará a Nová Říše, Prostředkovice, +Regenholz, Rychlov,
 Rytířsko, Smrčná, Vápovice 95
5. Česko-německý a německo-český **srovnávací přehled jmen** 98

IV. Jména historicky zaniklých středověkých osad a stopy po nich 101

1. Dnešní osídlení, zanikání osad
2. Kolik je zaniklých osad?
3. Stopy po zaniklých osadách, pomístní jména
4. **Souborný přehled jmen zaniklých osad** v okrese Jihlava

ZÁVĚR LITERATURA 110

1. Slovo závěrem
2. Doporučená literatura

REJSTŘÍK 114

Abecední rejstřík všech vyložených jmen obcí a jejich částí
a vybraných zaniklých osad s lokalizací na přiložené mapě

PŘÍLOHA

Mapka obcí okresu Jihlava